

PAPER DETAILS

TITLE: SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ HAYAT BİLGİSİ ÖĞRETİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

AUTHORS: Baris ÇETİN

PAGES: 640-651

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1478903>

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi Dersine Yönelik Tutumları

Bariş ÇETİN

DOI:.....

Makale Bilgileri

Yükleme:21/02/2018 Düzeltme:28/02/2018 Kabul: 05/03/2018

Özet

Bu araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumlarının düzeyi; sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumları ile cinsiyet ve genel akademik başarı arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmada genel tarama ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale OnsekizMart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 90 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Sarıkaya, Özgöl ve Yılar (2017) tarafından geliştirilen "Hayat Bilgisi Öğretim Tutum Ölçeği" ile araştırmanın verileri toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda; sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutum puanları şu şekildedir; hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutum puanları toplamı; sevmeye, değer verme ve önemseme alt faktörler düzeylerinde 3.66 ile 4.29 puanları arasındadır. Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik genel tutum puanları; değer verme alt faktörü ile genel akademik başarı arasında $r = 0.05$ düzeylerinde; sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik genel tutum puanları "sevmeye" alt faktörleri genel akademik başarı arasında $r = 0.01$ düzeyinde ilişki tespit edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik genel tutum puanları; sevmeye, değer verme, önemseme alt faktörleri ile cinsiyetleri ve genel akademik başarıları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi öğretimi, Tutum, Sınıf öğretmeni adayları.

Giriş

Hayat Bilgisi Dersi

Hayat Bilgisi, doğal ve toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bir bağ kurma süreci ve bu sürecin sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanmaktadır (Sönmez, 2005, s.4). Hayat Bilgisi, çocukların eğitim süreciyle iyi bir insan, iyi bir vatandaş olması, çevresine yeterlik düzeyde uyum sağlaması için gereken temel davranışları kazanmasına yardım eden bir derstir (Akınoğlu, 2005, s.2). Hayat Bilgisi, çocuğun okula başladığı ilk yıllarda, onun bir bütün halinde gelişmesini sağlayan ilk derstir (Binbaşioğlu, 2003, s.36). Hayat Bilgisi, çocuğun dünyayı nasıl anlamlandırdığına ilişkin deneyimleri merkeze alan, bundan sonraki yaşamına ilişkin bilgi, beceri ve deneyimleri kazandırmaya, çevresini sosyal ve fiziki boyutta anlamasına katkıda bulunmaya çalışan bir derstir (Kabapınar, 2007, s.1).

Hayat bilgisi dersinin amacı, öğrencilere yaşadıkları çevreyi tanıtarak uyumlarını sağlamak ve karşılaştıkları problemleri çözebilme becerisi kazandırmaktır (Tay, 2007, s.93). Hayat Bilgisi dersi aracılığıyla öğrencilerde kendini ve çevresini tanıma, kendini geliştirerek çevresine uyum sağlama, çok yönlü ve yaratıcı düşünme, problem çözme gibi özelliklerin temelleri atılır (Deveci, 2008, s.8). Türk eğitim sisteminde yer alan Hayat Bilgisi Dersleri, disiplinler arası yaklaşıma göre düzenlenmiştir. Hayat Bilgisi dersinin içeriğini ise tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi, sağlık, güvenlik ve fen bilgisi gibi birçok disiplin oluşturmaktadır (Kabapınar, 2002, s.249).

Tutum

Tutumlar, alanyazında çok farklı şekilde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan belli başlıcaları şunlardır: Tutum, gözlenebilen bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 2010, s.110). Tutum; motive edici, duyuşsal, sürekli ve bilişsel süreçlerin kalıcı bir organizasyonu olarak tanımlanmaktadır (Krech ve Crutchfield, 1948). Thurstone (1928, s.531) göre tutum; “bir insanın eğilimleri ve duyguları, önyargı ve ön yargılı kavramları, fikirler, korkular, tehditler ve herhangi bir konuyla ilgili düşüncelerinin toplamı olarak tanımlanmaktadır”.

Tutumlar; bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluşmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2010; Cüceloğlu, 2006). Bilişsel bileşen, genel olarak insanlar tarafından düşüncede kullanılan bir fikirdir (Triandis, 1971). İnsanların tutum nesnesinden hoşlanıp hoşlanmaması gibi duygusal değerlendirmeler tutumun duygusal bileşenini oluşturur. Tutumu şekillendiren, devamlılığını sağlayan temel öge duygusal bileşendir. İnsanların tutum nesnesi ile ilgili sahip olduğu bilgi ve duygulara uygun olarak hareket etme eğilimini davranışsal bileşen ifade eder (Güney, 2009, s.135-136).

Katz (1960, s.170)'a göre tutumların dört önemli fonksiyonu vardır: İlki ayarlayıcı ve faydacı, ikincisi kişisel savunma sistemi, üçüncüsü değerleri ifade etme fonksiyonu, dördüncüsü bilgi fonksiyonudur. Tutumların ayarlama fonksiyonu, dış ortamdaki ödülleri maksimum seviyeye çıkarma eğiliminden ve cezaları en aza indirme eğiliminden türetilir. Ego savunma fonksiyonu, bireyin kendisi hakkında eksik temel gerçekleri kabul etmemesine izin veren tutumları ifade etmektedir (Katz, 1960, s.170). Ego savunma fonksiyonu, tutumun öz saygıyı koruyucu bir etkide bulunması; benliği savunması ve sosyal olarak uyarlamasıdır (Bilgin, 2013, s.123). Değeri ifade etme fonksiyonuna göre tutumların ifadesi, tutumların ifadesi kişiye zevk verirken sürece dâhil olur. Tutumların bilgi fonksiyonu, bireyin dünyasına bir yapı kazandırmak, bireyin ihtiyacını anlamak ve olayları tahmin etmeyi ifade eder (Katz, 1960, s.170 ve Triandis, 1971, s.5).

Tutumlar, genellikle davranışlarımızı belirlediği için önemlidir (Aranson, Wilson, Akert, 2012). Tutumlar az çok kalıcıdır; tutumlar öğrenilir, dolayısıyla değişir (Şerif ve Şerif, 1996, s.495). Tutumlar, tek bir deneyimin sonucu olarak aniden edinilebilir veya değiştirilebilir (Gagne, 1977). Kraus (1995) 88 makalenin meta-analizini yapmıştır ve bu çalışma sonucunda tutumların çok önemli olduğuna ve önemli ölçüde gelecek davranışları tahmin ettiği sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, tutumların davranışa sebep olduğunu belirlemiştir. Bu meta-analiz sonucunda, tutumlar ile davranış arasında 0.38 ile .52 düzeyinde korelasyonun olduğunu saptamıştır. Wicker (1969; akt., Manstead, 1996) tutum-davranış ilişkisi üzerine 45 çalışmayı gözden geçirmiş, tutum ve davranış arasında korelasyonun nadiren 0.30'u geçtiğini ve çoğu zaman sıfıra yakın olduğunu tespit etmiş, ortalama korelasyonun 0.15 olduğunu belirlemiştir.

Hayat Bilgisi Öğretimi Dersinin Sınıf Öğretmenliği Eğitiminde Uygulanışı

Hayat Bilgisi Öğretimi dersi sınıf öğretmenliği anabilim dalı 5. yarıyılında okutulmaktadır. 14 hafta ve haftada 3 saat toplamda 42 saat öğrenciler hayat bilgisi öğretimi dersini alırlar. Bu derste hayat bilgisi dersinin teorik boyutu 1924 ile 2017 yılları arasında Hayat Bilgisi Öğretim programında yapılan değişiklikler, 2017 hayat bilgisi ders programının felsefesi, içeriği, kazanımlar ve ölçme ve değerlendirme boyutları ele alınmaktadır. Hayat Bilgisi dersinin ilkokullarda nasıl öğretileceği ve hangi strateji, yöntem-teknik ve materyallerin kullanılması gerektiği konularına değinilmektedir.

Sınıf öğretmenliği 3. Sınıf öğrencileri hayat bilgisi dersindeki kazanımlara uygun olarak 25 dakikalık bir sürede, Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü dersliğinde ilkokul 1-3 sınıf düzeyine uygun olarak hayat bilgisi derslerini anlatmaktadırlar. Sınıf öğretmeni adayının sunum performansına ait dersin öğretim üyesi ve sunumu dinleyen öğrenciler tarafından eleştiriler yapılmaktadır. Sunum yapan öğretmen adayı nerde eksik yaptığını hangi yönünün daha kuvvetli

olduğunun farkına varır. Sınıfın geri kalanı da ilkokul 1-3 sınıf çocuğunun yerine kendilerini koyarak derse katılmaktadırlar. Öğrencilerin sınıf ortamında yaptıkları sunumlar vize puanı olarak sayılmaktadır. Final sınavı için sınıf ortamında yaptıkları sunumlar temel alınarak ilkokul 1-3 kazanımları nasıl kazandırabildikleri ve hayat bilgisi dersinin içeriğine uygun açık uçlu sorularla hayat bilgisi öğretimi dersindeki performansları ölçülmektedir.

Hayat Bilgisi Dersine Yönelik Tutum

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumları lisans eğitimi boyunca şekillenmektedir. Lisans eğitiminin kalitesi, sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersi öğretimine yönelik tutumlarının olumlu ya da olumsuz olmasını önemli ölçüde etkilemektedir. Hayat Bilgisi öğretimi dersine yönelik olumlu tutum geliştiren sınıf öğretmeni adayları öğretmenlik mesleğini icra ederken daha yüksek performans sergilerler ve daha verimli olurlar. Ayrıca ilkokul öğrencilerine hayat bilgisi dersini sevdirmede daha yüksek azim ve kararlılık göstermektedirler. Tutum, öğrencilerin başarılarını etkiler. Genel akademik başarı ve cinsiyet öğrencilerin tutumlarının oluşmasında önemli iki değişkendir. Bu çalışmada bu iki değişkenin öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumlarının oluşmasında etkisinin olabileceği düşünüldüğü için inceleme konusu olarak alınmıştır.

Alanyazında hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumlar ile ilgili ölçek geliştirme çalışması dışında sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumları ile ilgili herhangi bir araştırma bulunmamıştır. Bu sebeple de bu araştırmanın yapılması gereği duyulmuştur. Bu çalışma bu boşluğu dolduracağı ve bundan sonra bu konu ile benzer araştırmalara kaynak teşkil edeceği düşünüldüğü için önem arz etmektedir. Bu araştırma ile sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik tutumlarının mesleğe başlamadan önce belirlenmesi ve hayat bilgisi dersi tutumları düşük olan ve sınıf öğretmeni adaylarının tutumlarının artırılması için gerekli tedbirlerin alınmasına katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersi tutumlarını belirlemektir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumları ne düzeydedir?
- 2) Sınıf öğretmeni adaylarının genel akademik başarıları ile hayat bilgisi öğretimi tutumları arasında ilişki var mıdır?
- 3) Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

- 4) Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumları genel akademik başarılarına göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim tutumlarının düzeylerinin belirlenmesi amacıyla tarama modeli kullanılmıştır. Ayrıca, çalışmanın amacına uygun olduğu için tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Çanakkale OnsekizMart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 4. sınıf 12 erkek 78 kız toplam 90 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeği: Bu ölçek, Sarıkaya, Özgöl ve Yılar (2017) tarafından öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda, 12 madde sevme, 8 madde değer verme ve 4 madde önemseme toplam 24 madde ve 3 alt faktör bulunmaktadır. Sevme ve değer verme alt boyutundaki maddeler olumlu iken önemseme alt faktörünü oluşturan maddeler olumsuzdur. Ölçeğin tamamı için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .93; Spearman Brown iki yarı güvenilirliği .81 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutları için ise Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları .86 ile .89 arasında iken; ölçeğin tamamının Cronbach Alpha .93 bulunmuştur (Sarıkaya, Özgöl ve Yılar, 2017).

Kişisel Bilgi Formu: Bu form, cinsiyet ve genel akademik başarı sorularından oluşmaktadır.

Genel Akademik Başarı: Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görmekte olan 4. sınıf öğretmen adaylarının 1. ile 6. yarıyılları arasında aldıkları tüm derslerin genel başarısıdır. Öğrencilerin genel akademik başarı dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının genel akademik başarılarının dağılımı

		%	Geçerli %
Normal düzey	2.00-2.50	22	24.4
İyi düzey	2.51-3.00	22	24.4
Çok iyi düzey	3.01-3.50	24	26.7
Süper düzey	3.51-4.00	21	23.3
Toplam		89	98.9

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, 2017–2018 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde “Hayat Bilgisi Öğretimi Tutum Ölçeği” ve “Kişisel Bilgi Formu” ile ÇOMÜ Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören 4. sınıf öğretmen adayına araştırmacı tarafından yüz yüze uygulanarak toplanmıştır. Araştırmada kullanılan hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinden elde edilen veriler bilgisayarda SPSS 21.00 İstatistik Programı kullanılarak çözümlenmiştir.

Önemseme alt faktöründe bulunan olumsuz maddeler tersine çevrilmiştir. Ölçeğin alt faktörleri ve genel toplam puanları için, Shapiro-Wilk tekniği ile normallik analizi yapılmıştır. Hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin alt faktörleri ve genel toplam puanları normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Hayat bilgisi öğretimi dersine yönelik verilerin çözümlenmesi için aritmetik ortalama, standart sapma ve tek yönlü varyans analizi teknikleri kullanılmıştır.

Cinsiyet değişkenine bağlı olarak, alt faktörler ve genel toplam puanları için Shapiro-Wilk tekniği ile normallik analizi yapılmıştır. Alt faktörler ve genel toplam puanları normal dağılmadığı belirlenmiştir. Cinsiyet değişkenine bağlı olarak alt faktör ve genel toplam puanları için parametrik olmayan tekniklerden “Mann Whitney Tekniği” ile veriler analiz edilmiştir.

Tablo 2. Hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin değerlendirilmesinde temel alınan seçenekler ve puan aralıkları

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı
Kesinlikle Katılıyorum	5	4,20-5,00
Katılıyorum	4	3,40-4,19
Kararsızım	3	2,60-3,39
Katılmıyorum	2	1,80-2,59
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1,00-1,79

Bulgular

Bu bölümde, ÇOMÜ Eğitim Fakültesi Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören öğretmen adaylarının Hayat Bilgisi Öğretimi Tutumlarının ne düzeyde olduğu ve hayat bilgisi öğretimi dersi tutumları ile cinsiyet ve genel akademik başarı değişkenlerine göre

tutumlarda farklılaşma olup olmadığına ait bulgulara yer verilmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumlarının düzeyleri ile ilgili bulgular

Tablo 3' e göre Hayat Bilgisi Öğretimi Tutum Ölçeği'nin sevmeye alt faktörü "Kesinlikle Katılıyorum"; değer verme "Katılıyorum"; önemseme "Kesinlikle Katılıyorum"; genel toplam "Katılıyorum" düzeyindedir. Ölçekten alınabilecek maksimum ve minimum puanlar dikkate alındığında sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim tutum puanları oldukça yüksektir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutum puanları ile ilgili yeterlik düzeyleri

	N	Mean	S
Sevme	90	4.2676	.42830
Değer verme	90	3.6639	.56204
Önemseme	90	4.2972	.88281
Genel Toplam	90	4.0713	.45016

Sınıf öğretmeni adaylarının genel akademik başarıları ile hayat bilgisi öğretim tutumları arasında ilişkiye ait bulgular

Tablo 4'e göre, hayat bilgisi öğretim genel tutum puanları ile *genel akademik başarı* arasında [$r=.262$; $p<0.05$]; değer verme alt faktörü arasında [$r=.823$; $p<0.01$]; önemseme alt faktörü [$r=.672$; $p<.001$] arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 4 .Öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutum puanları ile genel akademik başarı puanları arasındaki ilişkiye ait korelasyon analizi sonuçları

	Genel Akademik Başarı	Sevme	Değer verme	Önemseme	Genel toplam
Genel akademik başarı	1	.276**	.214*	.122	.262*
Sevme	.276**	1	.677**	.497**	.920**
Değer verme	.214*	.677**	1	.261*	.823**
Önemseme	.122	.497**	.261*	1	.672**
Genel toplam	.262*	.920**	.823**	.672**	1

** .01

* 0.05

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma durumu ile ilgili bulgular

Tablo 5'e göre, sınıf öğretmeni adaylarının "sevme" alt faktörü puanlarında ($U=303.500$; $p>.05$); "değer verme" alt faktörü puanlarında ($U=396.00$; $p>.05$); "önemseme" alt faktörü puanlarında ($U=382.500$; $p>.05$) ve genel toplam puanlarında anlamlı fark elde edilmemiştir ($U=309.000$; $p>.05$).

Tablo 5. Öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşma durumu

Alt faktörler	Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sevme	Kız	77	47.06	3623.50	303.500	.056
	Erkek	12	31.79	381.50		
	Toplam					
Değer verme	Kız	77	45.86	3531.00	396.000	.427
	Erkek	12	39.50	474.00		
	Toplam					
Önemseme	Kız	77	46.03	3544.50	382.500	.323
	Erkek	12	38.38	460.50		
	Toplam					
Genel toplam	Kız	77	46.99	3618.00	309.000	.066
	Erkek	12	32.25	387.00		
	Toplam					

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim tutumlarının genel akademik başarılarına göre farklılaşma durumu ile ilgili bulgular

Tablo 6'ya göre, öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi genel tutum puanları ile genel akademik başarılarına göre [$F_{(3-88)} = 2.674$; $P > .05$]; "sevme" alt faktörü puanları arasında [$F_{(3-88)} = 2.669$; $P > .05$]; "değer verme" alt faktörü puanları arasında [$F_{(3-88)} = 2.205$; $P > .05$]; "önemseme" alt faktörü puanları arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. [$F_{(3-88)} = 2.205$; $P > .05$].

Tablo 6. Öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutumları ile genel akademik düzeyleri arasındaki farka yönelik analiz sonuçları

Alt faktörler	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Sevme	Gruplararası	1.369	3	.456	2.669	.053
	Gruplariçi	14.531	85	.171		
	Toplam	15.900	88			
Değer verme	Gruplararası	1.944	3	.648	2.205	.093
	Gruplariçi	24.977	85	.294		
	Toplam	26.921	88			
Önemseme	Gruplararası	1.687	3	.562	.712	.548
	Gruplariçi	67.175	85	.790		
	Toplam	68.862	88			
Genel toplam	Gruplararası	1.499	3	.500	2.674	.052
	Gruplariçi	15.883	85	.187		
	Toplam	17.382	88			

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada Çanakkale OnsekizMart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği'nde öğrenim gören öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi dersi tutumlarının ne düzeyde olduğu ve hayat bilgisi öğretimi dersi tutumları ile cinsiyet ve genel akademik başarı arasında fark olup olmadığı araştırılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim genel toplam tutum puanları; hayat bilgisi öğretim tutum puanları alt faktörler düzeyinde katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum arasındadır. Alanyazında bu araştırmadan elde edilen sonuçları destekleyen çalışmalar ile karşılaşılmamıştır. Bu çalışmada sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim tutumları iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Sınıf öğretmeni adaylarının üçüncü dönemde almış oldukları hayat bilgisi öğretimi dersi ve diğer öğretim dersleri sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemiş olduğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim genel tutum puanları toplamı ile genel akademik başarı arasında anlamlı düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi genel tutum puanları; sevmeye, değer verme ve önemseme alt faktörleri ile genel akademik başarı arasında anlamlı düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Hayat bilgisi öğretim genel tutum puanları ile genel akademik başarı arasında çok yüksek düzeyde bir ilişki saptanmamıştır. Buna karşın sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi genel tutum puanları ile hayat bilgisi öğretimi tutum alt faktörleri arasında çok yüksek düzeyde bir ilişki belirlenmiştir. Bu sonuç göstermektedir ki sınıf öğretmeni adayları hayat bilgisi öğretimini sevmekte, değer vermekte ve önemsemektedirler.

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretim genel tutum puanları; sevmeye, değer verme, önemseme alt faktörleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı fark saptanmamıştır. Bu çalışmanın bulgusunu destekleyecek alanyazında herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu araştırmada kız ve erkek öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretimi genel tutum puanları ve sevmeye, değer verme, önemseme alt faktörleri cinsiyetlerine göre farklılaşmamıştır. Bu sonuç göstermektedir ki hem kız hem erkek öğretmen adaylarının hayat bilgisi öğretim tutumları benzerdir ve cinsiyet değişkeninden etkilenmemiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi genel tutum puanları ile genel akademik başarıları; "sevmeye", "değer verme", "önemseme" alt faktörü arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Bu sonuçlar göstermektedir ki hayat bilgisi öğretimi tutumları sınıf öğretmeni adaylarının genel akademik başarısından anlamlı düzeyde etkilenmemiştir.

Öneriler

- 1) Hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin alt boyutlarından “değer verme” boyutu ile ilgili farklı örneklem gruplarında araştırma yapılabilir.
- 2) ÇOMÜ Eğitim Fakültesi Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı’nda lisans eğitimi gören sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin alt boyutlarından “değer verme” ile ilgili yarı yapılandırılmış görüşme tekniklerinin kullanıldığı nitel araştırma yapılabilir.
- 3) Erkek öğretmen adaylarının neden hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin alt boyutlarından “sevme” alt boyutunda kız öğrencilerden düşük puan aldıkları araştırılabilir.
- 4) Kız ve erkek öğretmen adayları arasında hayat bilgisi öğretimi tutum farklılıklarının giderilmesi için hayat bilgisi öğretimi dersinde kullanılan strateji, yöntem ve tekniklerde gerekli düzenlemelerin yapılması gereklidir.

Kaynakça

- Akinoğlu, O. (2005). Hayat bilgisi öğretimi. İçinde Öztürk, C. ve Dilek, D. (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi (beşinci baskı)* (ss.1–15). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aranson, E., Wilson, T. D., Akert, R. M. (2012). *Sosyal psikolojisi* (Gündüz, O., Çeviren). İstanbul: Kaknus Yayınları.
- Bilgin, N. (2013). *Sosyal psikolojisi*: İzmir. Ege Üniversitesi Yayınları.
- Binbaşoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranışları psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Deveci, H. (2008). Hayat bilgisi dersinin tanımı, kapsamı ve ilköğretim programındaki yeri. İçinde Yaşar, S. (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (ss.1–19). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Gagne, R. M. (1977). *The Conditions of learning* (3rd edn). New York, Chicago, San Francisco, Atlanta, Dallas, Montreal, Toronto, London, Sydney: Holt, Rinehart and Winston.
- Güney, S. (2009). *Sosyal psikoloji*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kabapınar, Y. (2002). İlköğretim hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretiminde kullanılan ders kitapları ve öğretim materyalleri açısından Türkiye ve İngiltere örnekleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 247–270.
- Kabapınar, Y. (2007). *İlköğretimde hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Maya Akademi.
- Kağıtçıbaşı, C. (2010). *Günümüzde insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Katz, D. (1960). The functional approach to the study of attitudes. *Public Opinion Quarterly*, 24 (2), 163–204. 01.01.2018 tarihinde <http://www.jstor.org/stable/2746402>. adresinden erişilmiştir.
- Kraus, S. J. (1995). Attitudes and the prediction of behavior: A meta-analysis of the empirical literature. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 21 (1), 58–75. 01.01.2018 tarihinde <http://journals.sagepub.com.proxy.lib.sfu.ca/doi/pdf/10.1177/0146167295211007> adresinden erişilmiştir.
- Krech, D., ve Crutchfield, R. S. (1948). *Theory and problems of social psychology*. New York, Toronto, London: McGraw-Hill Book Company, Inc.
- Manstead, A. S. R. (1996). Attitudes and behaviour. In G. R. Semin, & K. Fiedler, (Eds.), *Applied social psychology* (pp. 3–29). London, Thousand Oaks; New Delhi: Sage Publications.
- Sarıkaya, İ., Özgöl, M., & Yılar, R. (2017). Hayat bilgisi öğretimi tutum ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İlköğretimonline*, 16(3), 992–1006. doi: 10.17051/ilkonline.2017.330237.

- Şerif, M. ve Şerif, C. (1996). *Sosyal Psikolojiye Giriş II* (Atakay, M. & Yavuz, A., Çeviren). İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tay, B. (2007). Öğrenme stratejilerinin hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi dersinde akademik başarıya etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(173), 87–102. 01.01.2018 tarihinde [https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli Egitim Dergisi/173/173/06.pdf](https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/173/173/06.pdf) adresinden erişilmiştir.
- Thurstone, L. L. (1928). Attitudes can be measured. *American Journal of Sociology*, 33(4), 529–554. 01.01.2018 tarihinde <http://www.jstor.org/stable/2765691> adresinden erişilmiştir.
- Triandis, H. C. (1971). *Attitude change*. New York, London, Sydney, Toronto: John Wiley & Sons, Inc.